

*„Szerette volna ő ismerni, oh nagy
Természet, alkotó kezed művét!
Keresve, hol szűzen található vagy,
Erdők virágát és a bérc kövét;
De a padokban (ah, szánni való agy!)
„Magolni” kelle kő, virág nevét;”*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Díjazottak!

Kedves Vendégeink!

Akadémiánk egykori tagja, egy ideig titoknoka – ma úgy mondanánk: főtitkára – Arany János befejezetlen versregényében, a *Bolond Istókban* írja le e szavakkal a körülöttünk lévő természet megismerésének minden gyermekben ott élő vágyát és az örök szembesülést azzal, hogy az iskola nem csupán segíthet e vágy beteljesítésében, de sajnos gátolhatja is azt.

E vágy beteljesülésében sok tényező játszik szerepet, amelyek közül a legfontosabb kétségtelenül a pedagógusé. A pedagógus életutakat inspirálhat, indíthat el. Megmutathatja az ismeretszerzés örömét, és egy ideig részese lehet annak a folyamatnak, amelynek során az érdeklődő gyermekből az új tudást felhasználó és azzal újabb és újabb ismereteket szerző ifjú válik.

Örök dilemma: mit tanítsanak a pedagógusok, és hogyan? A keretek persze a világ legtöbb részén adottak, de az, hogy e keretek között mit tesz a tanár, sokszor meglehetősen eltérő. Meghatározza az adott társadalmi és kulturális közeg, a pénzügyi lehetőségek, a közoktatási

rendszer vagy éppen a pedagógusok által követett módszertan és persze a tanár személyisége is.

Bízvást állíthatjuk, hogy a tanári szerep kivételes szerep.

Különlegességét pedig még egyedibbé teszik azok, akik nemcsak átadják a tudást, hanem maguk is létrehozói.

A tanítás és a kutatás e kettős hivatása különös harmóniát teremt: a tanár a kutatás révén friss gondolatokat visz be az osztályterembe, a kutató pedig a tanításban talál új kérdéseket, új inspirációt. Ez a kapcsolat nemcsak szakmai, hanem mélyen emberi is – a hit kifejezése, hogy a tudás élő, mozgó, mindig megújuló erő.

Tisztelt Díjazottak!

Az Önök példája is mutatja, hogy a kutatás és az oktatás kölcsönösen erősíti egymást. Az MTA a Pedagógus Kutatói Pályadíjjal azokat ismeri el, akiknek mind a tudományos munka, mind a tanítás terén kiemelkedő a teljesítményük, amivel kiemelkedő módon járulnak hozzá a tudásalapú társadalom erősítéséhez. Bár közhelynek tűnik, a minket körülvevő valóság láttán mégsem lehet elégszer elmondani: jól működő, a 21. század kihívásainak megfelelni képes társadalom csak a tudományos gondolkodás lényegét értő, a tudományos módszer egyszeregyét ismerő egyénekből állhat.

Információdömpingben élünk. Nem tudjuk ettől megkímélni gyermekeinket sem. Az információk jelentős része pedig nem érték, sőt sok esetben kifejezetten káros. Tudományos köntösbe csomagolt áltudományos maszlag, ezt azonban csak azok veszik észre, akik az iskolában elsajátították a tudományos gondolkodás alapjait. Ki más

segíthetné ebben őket, mint az, aki napi szinten végez tudományos kutatást? Vagyis Önök és az Önökhöz hasonló pedagógusok.

Mi pedig a kiművelt emberfők országát ideálként megfogalmazó Széchenyi István által alapított 200 éves intézmény vezetői és tagjai a magunk eszközeivel próbálunk támogatást nyújtani ehhez a munkához: a Közoktatási Elnöki Bizottság tudományos szakmai tervezetekkel és állásfoglalásokkal segíti a közoktatást, a Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program olyan kutatásokat támogat, amelyek célja a hazai közoktatási módszerek nemzetközi szintre emelése. Kezdeményezésemre pedig elindítottuk a Középiskolai MTA Alumni Programot, amelynek célja többek között egy tudománybarát társadalom építése közvetlenül a középiskolai diákok megszólításával.

Tisztelt Díjazottak!

A mai napon nemcsak a munkájukat, hanem az elhivatottságukat is ünnepeljük. Mert elhivatottság nélkül nem lehet a napi pedagógusi munka mellett például a magyar drámai kánon létrehozását kutatni, a fizikaoktatás új útjait keresni, vagy éppen a cigány gyermekek és kamaszok nyelvi szocializációjával foglalkozni.

Köszönjük munkájukat, ennek a köszönetnek a kifejezése, valamint pedagógusi-kutatói teljesítményük elismerése a díj, amelyet ma átadunk Önöknek.

Szívből gratulálok, és további jó munkát kívánok tanári és kutatói pályájukhoz egyaránt!